

AKADEEMIK

ÜLO NIINEMETS

50

Ülo Niinemets on sündinud 19. märtsil 1970 Tartus. 1988 lõpetas ta Tartu 5. keskkooli ning 1992 Tartu ülikooli bioloogia erialal (ökofüsioloogia). 1993 kaitses ta teadusmagistri kraadi ning 1996 doktorikraadi ökofüsioloogia alal samuti Tartu ülikoolis.

Pärast ülikooli lõpetamist, aastatel 1992–2000, töötas Ülo Niinemets teaduri, vanemteaduri ja osakonna juhatajana Tallinna pedagoogikaülikooli ökoloogia instituudi Tartu osakonnas. Alates 2000 töötas ta vaheaegadega Tartu ülikooli molekulaar- ja rakubioloogia instituudis dotsendi (2000–2005), taimefüsioloogia õppetooli juhataja (2002–2003) ja vanemteaduri (2005–2008) ametikohtadel. Aastatel 2006–2009 oli ta Eesti maaülikooli põllumajanduse- ja keskkonnainstituudi uurija-professor. Mitmel korral on Ülo Niinemets järeldoktori, külalisteadlase või -professorina töötanud välismaa ülikoolides: Bayreuthi ülikoolis Saksamaal (1993–1997, vaheaegadega), Canterbury ülikoolis Uus-Meremaal (2002), Antwerpeni ülikoolis Belgias (2002–2003), Centro di Ecologia Alpina Itaalias (2003–2006), Hawaii ülikoolis USA-s (2006–2007), Utrechti ülikoolis Hollandis (2007). Alates 2009. aastast on Ülo Niinemets Eesti maaülikooli professor ja alates 2017 taimekasvatuse ja taimebioloogia õppetooli juhataja.

Eesti teaduste akadeemia liikmeks valiti Ülo Niinemets 2013. aastal.

Ülo Niinemetsa uurimistöe põhiliseks teemaks on taimede kohanemine ja kohastumine keskkonnatingimustega, bioloogiliste stresside mõju ning keskkonna- ja bioloogiliste stresside vastupanuvõimet määravad struktuursed ja füsioloogilised taimede tunnused ning nende muutlikkus. Tema poolt juhitud uurimisrühm püüab mõista kuidas taimede fotosüntees, produktiivsus ja levik muutuvad globaalselt muutavas kliimas. Uuritakse eriti stressitolerantsete autotrafoofsete organismide – sammalde ja samblike – kohanemist muutuva kliimaga ning nende rolli ökosüsteemide süsinikubilansis. Viimastel aastatel on lisandunud Eestile uute põllumajanduskultuuride testimine ja taimehaiguste levik põllumajandustaimedel. Need on olulised teemad põllumajanduse konkurentsivõime ja toidujulgeoleku seisukohalt ning kliimamuutuste kontekstis.

Ülo Niinemets on tähelepanu pööranud aktuaalsetele teemadele ja protsessidele ka erialaväliselt, algatades teadlase karjäärimudeli ja tenuuri teema, mis nüüdseks on jõudnud kõigi kõrgharidus- ja teadusasutusteni. Artikliseeriaga, kus on kokku võetud senised teaduslikult tõestatud teadmised glüfosaadi kohta, pälvis ta Sirbi toimetuse aastapremia 2018.

Ülo Niinemets on esimese Eesti teadlasena pälvinud prestiižse Euroopa teadusnõukogu (ERC) tippteadlase grandit (2012). Ta on kolmekordne riigi teaduspreemia laureaat (2000, 2006 ja 2018) ja 2017. aastal üks Eesti teadlasest, kes kuulus maailma 3300 kõige mõjukama teadlase hulka ning 2018. ja 2019. aastal maailma enim viidatud 6000 teadlase hulka. Teda on 2012. aastal autasustatud Valgetähe IV klassi teenetemärgiga.

